

EKOABECEDA V PRAXI

VE STŘEDOČESKÉM KRAJI 2025–2026

RECYKLOHRANÍ ANEB UKLIĎME SI SVĚT

Středočeské vodárny

Středočeský kraj

Projekt **EKOABECEDA V PRAXI** propojuje středočeské školy, pedagogy a žáky v úsilí o udržitelný životní styl a šetrný přístup k přírodním zdrojům. Ve školním roce 2025/26 probíhal díky finanční podpoře **Středočeského kraje a Středočeských vodáren.**



CÍLOVÁ SKUPINA PROJEKTU:

Pedagogové – školní koordinátoři EVVO (zejména z II. stupně ZŠ a SŠ)

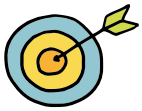
Žáci a studenti – žáci 8. a 9. tříd základních škol a studenti nižších ročníků středních škol



TEMATICKÉ ZAMĚŘENÍ PROJEKTU

Projekt podporuje udržitelnou spotřebu v každodenním životě žáků i v rámci chodu školy. Zapojuje žáky do praktických aktivit a zejména jim dává prostor pro realizaci jejich vlastních nápadů. Spolupráce byla rozvíjena ve dvou blocích:

1. **Modul „Buďme k vodě šetrní“** – vycházel z metodického materiálu *EKOABECEDA – Buďme k vodě šetrní* (2021) a zaměřil se na problematiku **vodní stopy**.
2. **Modul „Potraviny šetři – NEPLÝTVEJ!“** – navazoval na dvě metodiky z ediční řady *EKOABECEDA – Umíme žít bez odpadu?* (2017) a *Na cestě k odpovědné spotřebě* (2024). Programově se soustředil především na **omezení vzniku odpadů z potravin (PVO)**.



CÍLE PROJEKTU

Podpora pedagogů – poskytnout metodické vedení, inspiraci a nástroje pro výchovu žáků k odpovědnému a udržitelnému životnímu stylu.

Práce se studenty – dlouhodobě a koncepčně rozvíjet postoje žáků k šetrné spotřebě vody a prevenci plýtvání potravinami. Díky participativním a zážitkovým metodám, pravidelným interakcím s lektory a konzultanty se žáci a studenti učí chápat principy **cirkulární ekonomiky** a přínos osobního odpovědného přístupu, tedy tzv. participace ve vzdělávání.

Udržitelná škola – posilovat integritu školy jako instituce, jejíž fungování v praxi odpovídá hodnotám udržitelnosti a cirkularity, které pedagogové zároveň předávají svým žákům.



DO PROJEKTU SE ZAPOJILO 6 ŠKOL, KTERÉ PŘIHLÁSILY CELKEM 7 ŽÁKOVSKÝCH PROJEKTŮ. KAŽDÝ TÝM ZÍSKAL:

- příspěvek 5 000 Kč na realizaci svého návrhu,
- metodické materiály *EKOABECEDA – Buďme k vodě šetrní, Umíme žít bez odpadů?* a *Na cestě k odpovědné spotřebě,*
- zdarma lektorský program Recyklohraní na téma šetrná spotřeba vody nebo předcházení vzniku odpadu z potravin (rozsah 3 × 45 minut),
- finanční příspěvek 3 000 Kč na tematickou exkurzi,
- možnost účasti pedagogů na vzdělávacím cyklu webinářů na téma Cirkulární ekonomika (4 × 90 min),
- průběžnou metodickou podporu mentorek Recyklohraní.

Žáci zapojení do projektu vytvořili **FOOD TEAMY HRDINŮ** (hledali způsoby, jak omezit plýtvání potravinami) nebo **VODNÍ DREAM TEAMY** (zaměřili se na šetrné hospodaření s vodou). Věnovali se osvětě mezi spolužáky i hledání konkrétních řešení, která mohou pomoci šetřit potraviny a vodu ve škole i v domácnostech. Jejich žákovské projekty zahrnovaly například:

- osvětové kampaně, výukové programy a prezentace pro mladší spolužáky,
- ankety mezi žáky i veřejností zaměřené na plýtvání potravinami,
- vzdělávací videa, hry a praktické pokusy,
- využívání zbytků potravin, přípravu pokrmů ze staršího ovoce a sběr starého pečiva pro hospodářská zvířata,
- exkurze do kompostárny, na farmu a do čistírny odpadních vod,
- zjišťování spotřeby vody ve škole a hledání možností, jak ji snížit,
- instalaci nádrží na zachytávání dešťové vody a její využití k zalévání školních zahrad,
- návrhy konkrétních opatření, například využití perlátorů nebo úspornějšího splachování.









SLAVNOSTNÍ PREZENTACE

Ve čtvrtek 21. května 2026 proběhlo v environmentálním centru Green Table by Veolia v pražském Florentinu slavnostní vyhlášení projektu, jehož programem provázel herec Ondřej Dvořák. Žáci zapojených škol představili své vlastní projekty, které mohli díky finanční podpoře partnerů postupně převést do praxe.

Děkujeme všem zapojeným školám, pedagogům a žákům. Věříme, že jejich projekty přinesou pozitivní změny nejen ve škole, ale i v jejím okolí.

Tým Recyklohraní

PROJEKTY ZAPOJENÝCH ŠKOL







ZŠ MUTĚJOVICE

Pedagogické vedení projektu: Mgr. Petra Kropíková
Název žákovského projektu: Voda pro školní zahradu

Jak využít dešťovou vodu a omezit spotřebu pitné vody při zalévání? Žáci ZŠ Mutějovice přispěli svým zkoumáním k rozhodnutí školy zachytávat vodu ze střechy školy a využívat ji na školní zahradě.

Škola s finančním příspěvkem projektu Ekoabeceda v praxi instalovala dvě nádrže na zachytávání dešťové vody, upravila okapové svody a nechala položit odtokovou trubku směrem k jahodovým záhonům.

Projekt doplnily exkurze do čistírny odpadních vod a úpravny vody v Rakovníku, workshop i program VodaFest v Národním zemědělském muzeu. Žáci připravili také vodní kvíz ke Dni Země. Překvapilo je, jak rychle se nádrže po dešti naplní – někdy dokonce tak, že všechnu zachycenou vodu nestihnou spotřebovat. Do budoucna plánují na zahradě vybudovat také malý vodní prvek.

Inspirace pro školy: *Začněte tím, že zjistíte, kam odtéká dešťová voda ze střechy školy a zda by ji bylo možné zachytávat a využívat k zalévání. Žáci mohou změřit plochu střechy, odhadnout množství zachycené vody a navrhnout vhodné řešení. Díky tomu poznají, jak lze šetřit vodou v každodenním provozu školy.*

ZŠ JAKUBA JANA RYBY, ROŽMITÁL POD TŘEMŠÍNEM

Pedagogické vedení projektu: Mgr. František Matějka
Název žákovského projektu: VODNÍ DREAM TEAM

Jak putuje voda od pramene do domácnosti a co se s ní děje po odtoku do kanalizace? Žáci ZŠ Jakuba Jana Ryby v Rožmitále pod Třemšínem se v projektu VODNÍ DREAM TEAM zaměřili na cestu vody, její význam a možnosti šetrné spotřeby doma i ve škole.

Pro mladší spolužáky připravili osvětovou kampaň s prezentací, pracovními listy a hrami. Vyzkoušeli si také pokusy s filtrováním znečištěné vody a působením detergentů. Poznávání vody pokračovalo exkurzí do čistírny odpadních vod, návštěvami studánek a vodních ploch i pozorováním obojživelníků. Starší žáci se vydali také do Koněpruských jeskyní a podél řeky Litavky.

Pedagogy potěšila motivace žáků, jejich samostatnost a schopnost rozdělit si úkoly a společně připravit program pro ostatní. Projekt jim přinesl nové poznatky o vodě i zkušenosti s týmovou spoluprací a předáváním informací.

Inspirace pro školy: *Zapojte žáky do přípravy osvětového programu o vodě pro mladší spolužáky. Kromě prezentace mohou využít pokusy, kvízy, hry nebo pracovní listy. Když žáci téma sami prozkoumají a následně ho vysvětlují ostatním, upevňují si vlastní znalosti a podporují šetrné zacházení s vodou v celé škole.*







ZÁKLADNÍ ŠKOLA KOLÍN V., MNICHOVICKÁ 62

Pedagogické vedení projektu: Dana Tvrzníková
Název žákovského projektu: Buďme k vodě šetrní

Kde se ve škole spotřebovává voda a jak její spotřebu omezit? Žáci Základní školy Kolín V. zkoumali cestu vody, její využití ve škole i možnosti úspor.

Informace o vodě v Kolíně zpracovali do mapy a prezentace. Ve škole vytvořili plakát o místech spotřeby vody a myšlenkovou mapu úsporných opatření. Kontrolovali perlátory a možnosti úspornějšího splachování a měřili také spotřebu vody při zalévání. Součástí projektu byla návštěva úpravny vody a lektorský program Recyklohraní.

Žáci navrhli několik konkrétních opatření, včetně využití dešťové vody. Porovnávali různé typy nádob a jejich vlastnosti a škola následně naplánovala nákup tří barelů na dešťovou vodu. Pedagožku potěšily především nápady žáků a jejich aktivní přístup k hledání řešení.







Inspirace pro školy: *Pomozte žákům zmapovat, kde a jak se ve škole spotřebovává voda. Mohou zkontrolovat kohoutky, splachování i zalévání a navrhnout možnosti úspor. Pokud následně porovnají různá řešení a vyberou nejvhodnější, získají zkušenost s řešením skutečného problému a poznají, že jejich nápady mohou změnit prostředí školy.*

ZŠ JAKUBA JANA RYBY, ROŽMITÁL POD TŘEMŠÍNEM

Pedagogické vedení projektu: Mgr. Hana Sladovníková
Název žákovského projektu: Food team hrdinů







Jak omezit plýtvání potravinami a ukázat, že i přebytečné jídlo může ještě posloužit? Žáci ZŠ Jakuba Jana Ryby v Rožmitále pod Třemšínem připravili osvětovou kampaň, do které zapojili spolužáky i veřejnost.

Osmáci vytvořili letáky Neplýtvej jídlem a prostřednictvím anket zjišťovali postoje mladších spolužáků i obyvatel města. Připravili také prezentaci, upekli jablečný štrúdl ze starších jablek a sestavili malou kuchařku s recepty na využití přebytečných surovin. Věnovali se také správnému skladování potravin.



Při exkurzi do kompostárny poznali zpracování biologicky rozložitelného odpadu, na farmě zase zjistili, že staré pečivo může posloužit jako krmivo pro hospodářská zvířata. Vyvrcholením projektu byl piknik na školní zahradě pro žáky obou stupňů, který připravili ve spolupráci se školním parlamentem Rybičky. Pedagogy potěšil zájem dětí, jejich vlastní nápady i ochota převzít odpovědnost za svěřené úkoly.

Inspirace pro školy: *Téma plýtvání potravinami lze otevřít anketou mezi žáky i veřejností a navázat praktickými aktivitami, například přípravou receptů ze starších surovin nebo tvorbou školní kuchařky. Zajímavým zpestřením může být společný piknik či exkurze do kompostárny nebo na farmu, kde žáci poznají možnosti dalšího využití potravinových přebytků.*

ZŠ KOLÍN III., LIPANSKÁ 420

Pedagogické vedení projektu: Zdenka Vančurová
Název žákovského projektu: Plýtvání potravinami

Proč vyhazujeme jídlo a jak tomu předcházet? Žáci ZŠ Kolín III. se zaměřili na plýtvání potravinami a hledali možnosti, jak s jídlem zacházet odpovědněji.

Při návštěvě Národního zemědělského muzea v Praze se věnovali stravovacím návykům, nakupování a správnému skladování potravin. Poznatky propojili s průzkumem ve školní jídelně a mezi spolužáky. Připravili také plakáty s tipy, jak neplýtvat, výstavu receptů ze zbytků a kuchařskou soutěž. Při praktických činnostech si vyzkoušeli i výpočet množství ingrediencí podle počtu strávníků, což může pomoci předcházet zbytečným přebytkům.

Pedagožku překvapilo, jak běžné připadá dětem i rodičům vyhazování jídla a nadměrné nakupování. Za důležité proto považuje vysvětlovat ekonomické i ekologické dopady plýtvání a pravidelně se tématu věnovat také v různých vyučovacích předmětech.







Inspirace pro školy: *Začněte průzkumem ve školní jídelně a nechte žáky zamyslet se, kolik jídla se vyhazuje a proč. Na zjištění mohou navázat plakáty, výstava nebo kuchařská soutěž. Užitečné je věnovat se také plánování množství surovin a velikosti porcí a téma průběžně propojovat s různými vyučovacími předměty.*

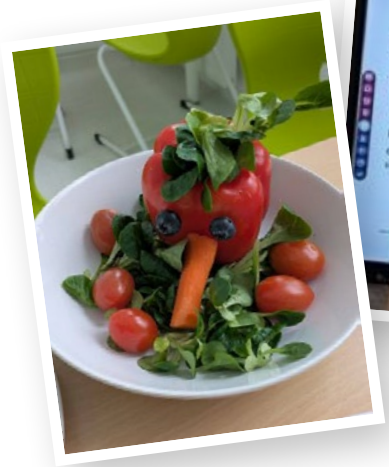
ZŠ HOROMĚŘICE

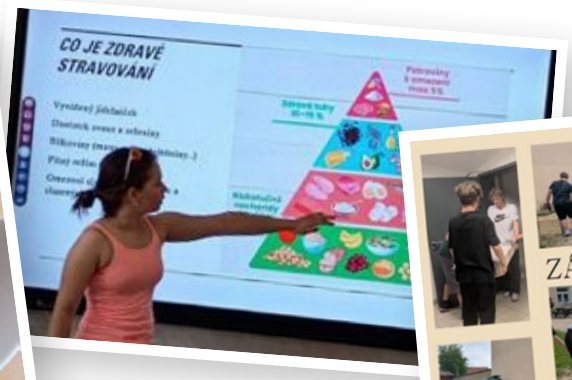
Pedagogické vedení projektu: Mgr. Zuzana Schmidtová
Název žákovského projektu: Jíme zdravě a neplýtváme

Jak propojit zdravé stravování s odpovědným přístupem k potravinám? Žáci ZŠ Horoměřice připravili zdravou svačinku pro děti ze školní družiny, vytvořili osvětové plakáty do školní jídelny a nacvičili divadelní představení pro mladší spolužáky.

Součástí projektu byla také návštěva místní mléčné farmy, která žákům přiblížila původ potravin. Na školní zahradě navíc založili vyvýšené bylinkové záhony - pěstování bylinek přineslo dětem příležitost poznávat rostliny a jejich využití a zároveň pečovat o školní prostředí. Pedagožku potěšila především kreativita dětí, jejich zájem a aktivní zapojení do jednotlivých činností. Žáci se přirozeně učili zážitkem v neposlední řadě spolupracovat mezi sebou.

Inspirace pro školy: *Zdravé stravování a předcházení plýtvání lze dětem přiblížit přípravou svačinek, osvětovými plakáty nebo divadelním představením pro mladší spolužáky. Téma lze propojit také s návštěvou farmy či založením bylinkového záhonu. Vlastní zkušenosti pomáhají dětem lépe porozumět původu potravin i významu šetrného zacházení s nimi.*







ZÁKLADNÍ ŠKOLA PCHERY, OKRES KLADNO

Pedagogické vedení projektu: Mgr. Denisa Vacková
Název žákovského projektu: Školní jídelna





Která jídla mají žáci nejraději a která zůstávají na talířích? Žáci ZŠ Pchery se zaměřili na oblíbenost pokrmů ve školní jídelně a hledali možnosti, jak omezit vyhazování jídla.

Jídla hodnotili, výsledky průběžně zaznamenávali a vyhodnocovali. Téma přiblížili ostatním také prostřednictvím nástěnky. Získané poznatky posloužily jako podklad pro úpravu méně oblíbených pokrmů s ohledem na požadavky spotřebního koše.

Vedoucí projektu ocenila především možnost vystupovat v roli mentora a dát žákům prostor pro samostatnou práci. Právě jejich samostatnost a nadšení ji při realizaci projektu nejvíce překvapily. Vítaná by však byla větší podpora ostatních vyučujících a spolupráce s rodiči.

Inspirace pro školy: *Školní jídelna nabízí přirozenou příležitost zkoumat plýtvání potravinami. Žáci mohou hodnotit oblíbenost jídel, zaznamenávat výsledky a společně hledat možnosti, jak omezit množství vyhozeného jídla. Důležité je dát žákům prostor pro samostatnou práci a zapojit také učitele a rodiče.*

SLOVO KOORDINÁTORKY PROJEKTU



EKOABECEDA v praxi přináší školám nové zkušenosti, bezpečné prostředí, kde mohou vyzkoušet i odvážnější nápady. Žáci získávají důležitou osobní zkušenost, do práce se pouštějí aktivněji, přicházejí s vlastními podněty a stále více přebírají iniciativu. Získané zkušenosti jim navíc pomáhají lépe organizovat práci a rychleji proměňovat plány ve skutečnost.

Začít ale není vždy snadné. Školy, které se do projektu zapojují poprvé, se teprve seznamují s tím, co všechno obnáší. Někdy je zaskočí množství práce, jindy obtížnost sladit jednotlivé kroky s časovými možnostmi školy. Právě správné rozvržení úkolů a času bývá jednou z největších výzev, aby se podařilo projekt dokončit podle plánu.

V závěru projektu školy spojuje radost z toho, co dokázaly. Vědomí, že jejich úsilí vedlo ke konkrétnímu a smysluplnému výsledku, je tou nejlepší odměnou. Při slavnostním vyhlašování výsledků pak bývá hrdost žáků, studentů i pedagogů na společně odvedenou práci obzvlášť patrná.

Velké poděkování patří všem pedagogům, kteří své žáky a studenty na této cestě provázejí, i samotným mladým lidem, kteří se nebojí přijímat nové výzvy a měnit své nápady ve skutečnost.

Monika Dušková



RECYKLO HRANÍ ANEB
UKLIĎME SI SVĚT

Recyklohraní, o.p.s.

info@recyklohrani.cz
www.recyklohrani.cz
Soborská 1302/8, Praha 6

Koordinátorka projektu:

Monika Dušková
duskova@recyklohrani.cz